

Nr 241.

Av herr Hedlund i Rådomb. fl., angående mandatfördelningen mellan valkretsarna vid val till riksdagen.

Fördelningen av antalet mandat till riksdagens första och andra kammarer på de olika valkretsarna fastställles med ledning av folkmängdsuppgifterna inom respektive valkretsar. Enligt riksdagsordningen skall beträffande första kammaren för varje valkrets efter folkmängden inom dess område väljas en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en etthundrafemtiondel av rikets folkmängd. Det antal riksdagsmän, varje valkrets sålunda äger utse, bestämmes vart tionde år av Konungen. Detta skedde senast 1941 med ledning av folkmängdsuppgifterna den 1 januari 1941. Med avseende på andra kammaren skall i varje valkrets, efter folkmängden vid början av året näst före den fyraårsperiod, för vilken valen gälla, en riksdagsman väljas för varje fullt tal, motsvarande en tvåhundraertiondel av rikets folkmängd. Det antal riksdagsmän, varje valkrets sålunda skall utse, fastställles för varje fyraårsperiod av Konungen.

De uppgifter om folkmängden, som ligga till grund för fastställandet av antalet riksdagsmandat inom valkretsarna, äro de som framkomma genom kyrkobokföringen. Så vitt kunnat utrönas, medräknas alla inom valkretsen kyrkobokförda, när det gäller att bestämma mandatfördelningen. Det leder till det uppenbarligen orimliga förhållandet, att utlänningar inräknas i den folkmängd, som ligger till grund för bestämmandet av antalet mandat. Så länge antalet utlänningar var obetydligt här i landet, spelade denna omständighet ingen roll. Förhållandet har blivit ett annat i nu rådande läge då cirka 100 000 utlänningar vistas i landet, av vilka det övervägande flertalet bliva kyrkobokförda här i landet. Endast under förutsättning att utlänningarna fördelade sig jämnt över hela riket vore det likgiltigt, om icke svenska medborgare räknades in i berörda folkmängd. Men nu förhåller det sig så, att utlänningarna slagit sig ner i vissa bestämda områden. Sålunda kan antalet utländska men i Sverige kyrkobokförda medborgare uppskattas till mellan 15 000 och 20 000 i Stockholm. Det betyder att Stockholm får ett riksdagsmandat mer än det skulle få, därest endast svenska medborgare medräknades i den folkmängd, som ligger till grund för bestämmandet av mandatantalet. Även i Stockholms län, Göteborg och Malmö bo förhållandevis många utlänningar med därav följande konsekvenser vid mandatfördelningen mellan valkretsarna.

Det torde vara uppenbart att en dylik ordning inte är tillfredsställande. Det framgår som självklart, att i den folkmängd, efter vilken valkretsarnas mandatantal fastställles, endast böra inräknas svenska medborgare. Nå-

got annat kunna ej lagstiftarna ha avsett. För att komma till rätta med det missförhållande, som uppstått i viss mån genom omständigheterna, synes det vara nödvändigt att göra ett förtydligande tillägg i vallagen med innehåll att endast svenska medborgare skola medräknas i den folkmängd, som ligger till grund för mandatfördelningen på valkretsarna.

Däremot torde det inte vara behöfligt att ändra riksdagsordningen med avseende på nämnda bestämmelse. Det kan även tänkas att det är möjligt att i Kungl. Maj:ts instruktion till statistiska centralbyrån fastslå, att endast svenska medborgare medräknas. I annat fall blir det nödvändigt, att en ändring i vallagen antages redan av årets riksdag. Det är betydelsefullt att den fördelning av mandatantalet på de olika valkretsarna, som kommer att företagas för nästa års val, sker uteslutande med hänsyn till antalet svenska medborgare.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte uttala, att i den folkmängd, som ligger till grund för mandatfördelningen på olika valkretsar, endast medräknas svenska medborgare, samt att, därest ändring av lagen om val till riksdagen skulle vara erforderlig i detta avseende, konstitutionsutskottet måtte utarbeta förslag till lagtext.

Stockholm den 19 januari 1948.

Gunnar Hedlund.

Aron Gustafsson

Axel Rubbestad.

i Lekåsa.

Arvid Jonsson

Anders Pettersson,

C. O. Carlsson

i Skedsbygd.

Dahl.

i Bakeröd.
